

Rákli Magdolna

a Budapest Bábszínház kelléktárvezetője

a 2018. augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából

a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztje kitüntetésben részesült

Kitüntetése alkalmából Rákli Magdolnát kérdeztük pályafutásáról, munkájáról.

Győrben születtem, ott is érettségiztem. Budapesten a Képző- és Iparművészeti Főiskolára jelentkeztem, mert nagyon szerettem rajzolni és festeni, de nem vettek fel. Dolgoznom kellett, állásra volt szükségem. A főiskolával egy épületben lévő bábszínházban éppen megüresedett egy munkahely, kellékest kerestek, jelentkeztem, felvettek. 1984-ben – színházi tapasztalat nélkül – kezdtem el dolgozni az akkor még Állami Bábszínházban. Első állásom volt és maradt a mai napig a színházi kellékesi munka. Már két évet töltöttem el a bábszínházban, de évente jelentkeztem újra és újra a Képző- és Iparművészeti Főiskolára, a következő évben pedig a Színház- és Filmművészeti Főiskolára. Egyik helyre sem vettek fel. Tudtam, hogy el kell döntenem, mi legyen a továbbiakban. A bábszínháznál eltöltött két év azonban meghatározó lett, annyira tetszett ez a munka, úgy döntöttem, maradok. Hát így történt, ilyen egyszerűen!

A bábszínházi kellékezés nagyon kreatív munka, megbízhatóságot és pontosságot követel. Kissé kilógunk az élő színházi kellékesek közül, mert a mi munkánk nem ugyanazt jelenti, mint egy színházban. A bábszínházi kellékesek munkája a prózai színháziénál is összetettebb, mert a bábok egyben „színészek” is, és a kellékesek felügyelete alá tartoznak. Így az előadás legfontosabb „részvevőit” a kelléktárban tároljuk. Nem válik el annyira a munkánk a bábszínházi tevékenységtől, részt veszünk az előadásokban, amihez majdnem olyan ügyesség kell, mint a bábszínészeknek. Az előadásokra nemcsak elő-

készíteni kell a kellékeket, hanem sokszor aktívan részt kell vennünk a produkcióban.

Nagyszerű közösségbe kerültem, jó társulatba, hamar beilleszkedtem. A bábszínészek sokat segítettek abban, hogy a kellékeket hogyan kell használni. Szinte észre sem vettem, úgy teltek az évek. Lelkesedésemnek, ambíciómnak és talán elhivatottságomnak eredménye, hogy nyolc évvel később már én vezethettem – és vezetem a mai napig – a kelléktárat.

Jól érzem magam a Bábszínházban, eszembe sem jutott, hogy máshova menjek dolgozni. Szinte baráti viszony alakult ki közöttöm és a kollégáim között, nemcsak az eltöltött rengeteg év miatt, hanem azért is, mert nagyon sokszor utaztunk külföldre, együtt laktunk a szállodákban. Így nemcsak munkaidőnket, hanem magánidőnket is együtt töltöttük.

Több bábraktárunk van, a színházban levő kelléktárban csak a repertoáron lévő darabok bábjaikat és kellékeit tároljuk. Ha egy előadás lekerül a műsorról, az összes bábót és kelléket fémládákba csomagolva külső raktárakba szállítjuk. Ott őrizzük, amíg a produkció újból színpadra nem kerül. Az épületünkben levő bábraktárban egy-egy produkció bábjai és kellékei kerekas bábtároló kocsikon vannak elhelyezve. Előadás vagy próba előtt ezeket szállítjuk fel a színpad mellé. A kellékes feladata, hogy a bedíszített színpadra minden bábót és kelléket a helyére tegyen. Az előadás alatt folyamatosan kellékezzünk, illetve, ha szükséges, besegítünk egy-egy bábú mozgatásába. A felvonások közötti szünetben a lejátszott bábokat és kellékeket visszapakoljuk a tárolókocsiba, és bekészítjük a következő felvonásra szükséges bábokat, kellékeket a színpadra. A második felvonás alatt ismét együtt dolgozunk a bábszínészekkel, majd az előadás végén minden bábút és kelléket visszaramolunk a tárolókocsira. Ha szériában megy az előadás, a bábok a tárlóban maradnak a színpad mellett, ha pedig nem kerül sor több előadásra, a tárolókocsival visszakerülnek a raktárba.

Egy-egy új produkciónál az első próbától kezdve részt veszünk a betanulásban. Kapunk egy szövegkönyvet, ebből tudjuk, hogy milyen kellékekre lesz szükség az előadás során. Ezeket a kellékeket elővesszük a régebbi produk-

ciókból, jelzésként használjuk a gyakorláshoz. Ha igény van „próbabábra”, ezeket is előkeressük régebbi előadások anyagaiból. Ebben a folyamatban a tervezővel kell együttműködnünk. Olyan bábtechnikával működő bábút kell keresnünk a próbákra, amilyen az előadásban szerepelni fog. Előre lehet tudni, hogy pálcás, kesztyűs vagy marionettbábút vegyünk elő, mert ilyen technikájú bábokkal kell próbálni.

A színházunknak saját bábkészítő műhelye van. A műhely az új bemutató műsorra tűzésekor elkezd készíteni az új bábokat és kellékeket. Ezek a színpadi próbák során folyamatosan érkeznek be a produkcióba. Tehát folyamatosan cseréljük le a próbakellékeket és -bábokat a megtervezett és legyártott új bábokra, szereplőkre. A próbák során alakul ki, hogy mikor melyik bábút, kelléket hová kell bekészíteni egy-egy jelenethez, illetve, hogy mikor melyik kellék hol fog szerepelni az előadásban. Itt derül ki, hogy mikor, milyen bábunál, melyik jelenetben kell segítenünk a színészeknek a báb mozgatásában. Ezeket a feladatokat a próbák során feljegyezzük és begyakoroljuk. Így alakul ki, hogy a bábszínészekkel együtt „játszszuk” az előadást. Például a *Hüvelyk Matyiban* én voltam a káposzta, mert én nyitottam ki a káposzta kelléket, amiből kiugrott a Hüvelyk Matyi bábú. Azt gondolom, ez egészen másfajta közreműködés, mint az élő színházi kellékezés.

Sokszor a műhely dolgozóival közösen alakítjuk ki egy-egy kellék vagy bábú elhelyezhetőségét a színpadon, illetve a tárolási lehetőségét. A kellékes végigkíséri a próbafolyamatot, és annak során megismeri a teljes munkafolyamatot. A szövegkönyvbe beleírjuk a kellékezési feladatokat. Írásban rögzítjük, hol van a kellékek és bábok helye az előadás során. Az utolsó próbák vagy az első előadások során egy másik kellékes is megtanulja a produkciót. Minden előadást legalább két kellékesnek kell tökéletesen ismernie. Háromfős a kelléktárunk, kiszolgáljuk színházunk mindhárom játszóhelyét. Sokszor egyszerre vannak előadások a Nagyszínpadon, az Ország Hili Stúdióban és a Kemény Henrik Teremben. Ebben az évadban kilenc bemutatónk lesz, ennyi előadást kell betanulnunk hármunknak.

Amikor egy-egy új bemutatóhoz az összes bábú elkészült, a műhelytől ezeket tételesen

megkapjuk. Leltári lista készül, így lesz tárolva a bábtartó kocsiiban. Amikor egy produkció lekerül a műsorról, a bábtartó kocsiokról a leltári lista szerint átesszük a fémládába, és a külső raktárban tároljuk. Amennyiben ezekből a ládákból ideiglenesen vagy véglegesen kiemelünk egy-egy bábút vagy kelléket, a leltári listán szerepeltetni kell, hogy hol használtuk fel azt a tételt. Ha visszakerül, még akkor is, ha véglegesen átkerül egy másik darabba, annak is ki kell derülnie a leltári listából, tehát írásban is követnünk kell egy-egy bábu vagy kellék sorsát.

A feladataink közé tartozik az is, hogy a kellékeket és bábokat jó állapotban megöriz-

zük. Figyelemmel kísérjük a bábok állapotát, gondoskodunk a javításukról. Ha az előadások, próbák vagy a szállítás során valami megsérül, elkopik, elszakad vagy eltörik, a hibák kijavításáról nekünk kell gondoskodnunk. Használat közben vesszük észre, vagy a színész szól, hogy valami baj történt a bábujával. Szerencsés helyzetben vagyunk, mert a színházunkban minden szükséges szakmára van szakember, és minden műhely a színház épületében van. Nekünk az a feladatunk, hogy a sérült bábút vagy kelléket a megfelelő műhelybe juttassuk, megmutassuk a hibát, és kérjük a szükséges javítást. Az elkészülés után visszatesszük a bábút a helyére.

Mivel a bábok nincsenek „lekettözve”, azonnal javítani kell őket.

Nem tudtam, hogy kitüntetést kapok, csak annyit, hogy felterjesztettek. Számomra ez nagy megtiszteltetés, nagyon örültem neki. Az átadás időpontjában azonban nem voltam Magyarországon, és mivel édesanyám nem vállalta, a fiam vette át a kitüntetésemet. Örömmel mesélte: neki gratuláltak, hogy ilyen fiatalon kapott állami elismerést! Nagyon meghatóttak az őszinte gratulációk, amiket a bábos szakmából és a régi kollégáktól kaptam.

Lejegyezte
KÁRPÁTI IMRE

TÜCHLER®

WEBSHOP www.tuchler.net

**TÜLL, VÁSZON
TEXTÍLIA, MOLTON
RENDEZVÉNYEKRE**
NEHEZEN GYULLADÓ

**MAGNETO CLIXX
& GUMIPÓK**

**TÁNCSZÖNYEG
& PADLÓBURKOLAT**

**MÉRETREVÁGÁS ÉS KÉSZ TERMÉKEK
VARRODA**

**RAGASZTÓSZALAGOK
& GAFFASZALAGOK**

+43 1 40010 32

info@tuechler.net
Rennbahnweg 78, 1220 Bécs

„Szívesen segítünk Önnek”
Ciné Zsanna

T1, The ONE and only!

Egy lámpa, ami ideális színházi, TV-s produkciók, valamint rental feladatok kiszolgálására. Precíz, multifunkciós, megbízható, nagy fényerejű, ledes, Robe. T1! Csak ez kell!

- Fényforrás: MSL™ 550 W Multi-Spectral LED engine (RGBAL)
- CRI > 93, állítható 80-93+ között
- Zoom tartomány: 7° - 49°, 7:1 arány
- Additív színkeverés CMY módban is
- Virtuális CTO tárcsa: 2.700-8.000 K
- Tungsten emuláció: 750W, 1.000W, 1.200W, 2.000W, 2.500W izzókra
- Robe Colour Calibration: Virtuális színtárcsa, 237 programozott színnel, köztük fehérek is
- Cpulse: speciális flicker free mód HD és UHD kamerákhoz
- +/- Zöld korrekció lehetőség
- EMS: elektromos mozgás stabilizátor
- Légmentesen zárt optikai rendszer, amely kevesebb karbantartást igényel
- Újratervezett kés-modul, 4 mozgatható, forgatható kés, az egész modul +/- 60° forgatható
- 18 bites dimmerelés
- Extrém csendes üzemelés
- Roto-gobo tárcsa, Animációs tárcsa, 6-oldalú prizma, Frost (0,5° és 20°)

